

Arslan TEKİN

‘Cumhuriyet’ ne getirdi ne götürdü?

Türkiye Cumhuriyeti kuralı 101 yıl oldu.

Birinci Dünya Savaşı’ndan mağlup çıktık. Öyle bir yenilgi ki, Osmanlı’nın sonunu getirdi.

Saniyolar ki, Osmanlı yerli yerindeydi. Daha önce Osmanlı’nın savaşlarda yenildiği oldu ama çabuk toparlandılar. “Devlet”i devam ettirdiler. Sonra **Enver**’i çıktı, **Mustafa**’sı çıktı, kafaları karıştırdı. Biri **Abdülhamit**’i, biri **Vahdettin**’i koltuğundan itti. **Mustafa** öyle bir yürüdü ki, devletin adını bile değiştirdi, “**Türkiye**” koydu. Üstelik cumhuriyeti getirdi. Halifeliği kaldırdı. Dünya Müslümanlarını başsız bıraktı. Medreseleri kapattı, tarikatları darmadağın etti.

Şimdi imam hatiplilerin iktidarında, gidenlerin niye gittiği hiç akla getirilmeden, illâ “Osmanlı” deniyor.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü’nün çıkardığı bir kitaptan bahsedeceğim. “**Türkiye Yüzyıl Maarif Modeli**”ni hayata geçirmek isteyenler, “*Her okul imam hatip/medrese, herkes imam*” diyenler önce bu kitabı okumalıdır.

Kitabın adı: “**Cumhuriyet’in 100. Yılına Bakış**”. 450 sayfa. Kitapta 23 makale yer alıyor. Editörü **Prof. Dr. İsmet Çetin**.

Makale adlarını sıralarsam kitabın mutlaka el altında bulundurulması gerektiğini anlayacaksınız:

Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun: Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü

Prof. Dr. Dursun Yıldırım: Mustafa Kemal Atatürk’ün Kültür Anlayışı ve Tam Bağımsızlık Stratejisi Üzerine

Prof. Dr. Bilge Ercilasun: Cumhuriyet’in 100. Yılında Türk Modernizmi

Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun: Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türkoloji ve Türk Lehçe Çalışmaları

Prof. Dr. Mustafa Öner: Türkiye’de Türk Dünyası Çalışmalarına Genel Bir Bakış

Prof. Dr. Gürer Gülsevin: Türk Dil Kurumu (1932-2023)

Prof. Dr. İsmet Çetin: Cumhuriyetin 100. Yılında Türk Edebiyatı Çalışmaları

Prof. Dr. İbrahim Dilek - Ar. Gör. Ziya Durgut: Türkiye Cumhuriyetinin Yüzüncü Kuruluş Yılında Türk Folklor Araştırmaları

Prof. Dr. Refik Turan: Türkiye Cumhuriyeti’nde Mümtaz Bir Kuruluş: Türk Tarih Kurumu

Prof. Dr. Konuralp Ercilasun: Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türk Tarihçiliği Üzerine Düşünceler

Prof. Dr. Yıldırım Özbek: 100. Yılda Türk Sanatı Araştırmaları

Prof. Dr. Türker Eroğlu: Cumhuriyet 100. Yılında Resim, Heykel ve Müzik Alanındaki Çalışmalar

Prof. Dr. Yücel Gelişli - Uzm. Hatice Öksüz - Dr. Lazura Kazzykhankyzy: Cumhuriyetin 100. Yıl Dönümünde Millî Eğitim Sisteminde Yaşanan Gelişmeler Ve Sorunlar

Dr. Halim Alperen Çıtak: Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Hukuk Devleti Üzerine Düşünceler

Doç. Dr. Ferdi Çelikay: 100. Yılda Türkiye Cumhuriyeti'nin Ekonomik Ve Mali Gelişimi

Prof. Dr. Yılmaz Yeşil:100. Yılında Türkiye'de Sendika

Prof. Dr. Meşkure Yılmaz: Cumhuriyeti 100. Yılında Türk Kadını

Prof. Dr. Bilal Çakıcı: 100. Yılda Türkiye-Türk Dünyası Kültür İlişkileri: Türksöy Örneği

Prof. Dr. Haydar Çakmak: 21. Yüzyılda Türk Dünyası

Prof. Dr. Yavuz Kartalhoğlu: Cumhuriyetin 100. Yılında Türkçenin Öğretildiği Dünya Ülkeleri

Prof. Dr. Zakir Avşar: Türk Basımının Yüz Yılı

Prof. Dr. İbrahim Şahin: Kuruluşta Gazete Yazarlarının Gözüyle Cumhuriyet (1923-1950)

Prof. Dr. İsmet Çetin: 100. Yılda Gazete Yazılarında Cumhuriyet

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün başkanı **Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun** eserin “Sunuş” yazısında başında olduğu kuruluşun önemi üzerinde duruyor:

“Cumhuriyet'in yüz yılı içindeki önemli kuruluşlardan biri de Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsüdür. 1961 yılında kurulan enstitümüz, özellikle Türk dünyasını öğrenme açısından önemli hizmetler görmüştür. Bugün de akademik yayınlarıyla hizmetine devam etmektedir. Enstitü olarak yüz yıla bakmayı biz de görev bildik ve elinizdeki kitabı hazırladık.”

Kitabın hazırlanmasında büyük emeği geçen **Prof. Dr. İsmet Çetin** “Söz Başı”nda maksadı ortaya koyuyor:

“19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren yönetim ve halk tarafından kabul gören Türk modernleşmesi, Nihal Atsız'ın ifadesiyle Gök Sultan Abdulhamit döneminde hız kazanır, Cumhuriyetle birlikte zirveye çıkar. Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren devralınan aydınlanma meşalesinin enerji kaynağı Türkçü düşüncedir. Bu düşünce temelinde üretilen ve uygulanan politikalar, devletin kurucu lideri Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözleriyle ifade edilir: 'Bu koyduğumuz prensipler, bugünün icatlarına göre milletimizin medeniyet yolunda gelişmesi için faydalı bulduklarımızdır. Ancak sosyal bünye daima gelişen ve tekâmüle yönelmesi zaruri olan bir durumdadır. İlim ve teknik ise, her an yeniliklere, icatlara açıktır. İşte bu durum karşısında insanların istek ve ihtiyaçları, hem maddî hem manevî sahada sağlam bir şekilde gelişir. Tarihî seyir içinde hiçbir prensip dogmatik bünyesini muhafaza edemez. Onun için Türk Milleti yaşadığı çağın medeniyet seviyesinin icaplarını yerine getirmek mecburiyetindedir. Bu inkılâpçılık prensibine bağlı olduğça, Türk topluluğu uygarlık âleminde geri kalmama yolunu bulacaktır. Ancak, bunda da daima göz önünde tutulacak nokta, millî bütünlüğümüzü ve millî menfaatimizi en titiz bir itina ile muhafazadır.’

Yüzyılın başında genç bir devlet olarak dünya tarihinde yeniden yerini alan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze, 100. yılına kadar geçen sürede devlet ve toplum hayatında olan gelişmeler, alınan mesafe, ‘**Cumhuriyetin 100 Yılına Bakış**’ adıyla kitaplaştırıldı.”

Kitap bize unutulmaları hatırlatıyor, “neden?”, “niçin” sorularına cevap veriyor.

Okumak lâzım.